

NATURA 2000-GEBIED: 071 LOEVESTEIN, POMPVELD EN KORNSCHE BOEZEM
VERSLAG VELDBEZOEK DD. 14 MEI 2019

Aanwezig namens Provincie:

Aanwezig namens Terreinbeheerder:

Overige aanwezigen:

Datum bezoek:

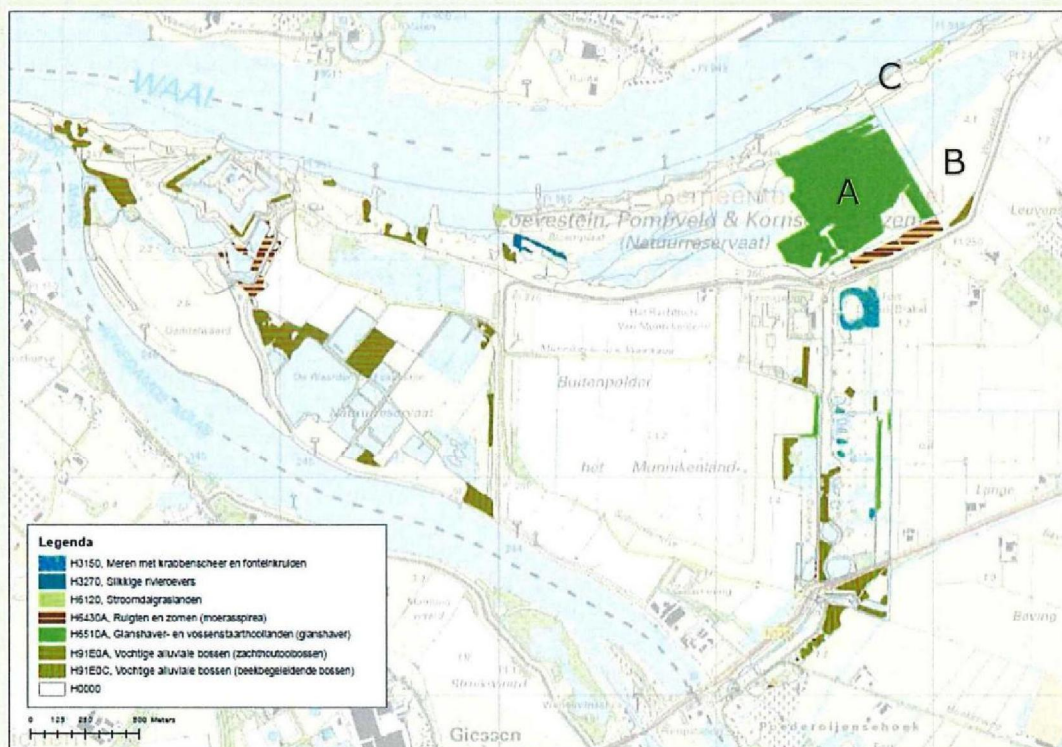
14 mei 2019

Doel

Het jaarlijkse veldbezoek is in het kader van de PAS uitgevoerd om de vinger aan de pols te houden m.b.t. zichtbare ontwikkelingen. Centraal staat daarbij de vraag of er ontwikkelingen zijn die afwijken van datgene waar in de Gebiedsanalyse vanuit is gegaan. Als voorbereiding op het veldbezoek is de Gebiedsanalyse bestudeerd en is de beheerder bevraagd m.b.t. eerder waargenomen signalen uit het veld. De Gebiedsanalyse voor dit gebied geeft aan dat voor de PAS relevante verzuringsgevoelige habitattypen (H6510A Glanshaverhooiland, H6120 Stroomdalgrasland en H91E0C Vochtige alluviale bossen – beekbegeleidend bos) alleen voorkomen in deelgebied Loevestein. Het veldbezoek is daarom beperkt tot dit deelgebied.

Bevindingen

Op onderstaande habitattypenkaart zijn de bezochte locaties genummerd. Dit jaar zijn alleen de habitattypen H6510A Glanshaverhooiland en H6120 Stroomdalgrasland bezocht.

Glanshaverhooilanden (H6510A)

Het habitatype Glanshaverhooiland (H6510A) komt voor in het oosten van het Natura 2000-gebied (**locatie A**). De begrenzing is anders dan op de habitatypenkaart in dit verslag is weergegeven. De habitatypekaart uit dit verslag komt overeen met de kaart zoals die is opgenomen in de PAS gebiedsanalyse 071 Loevestein, Pompveld en Kornsche Boezem. Een deel van het Glanshaverhooiland is verloren gegaan door de uitvoering van het Ruimte voor de Rivier project Munnikenland. Dit gedeelte is gecompenseerd door realisatie van Glanshaverhooiland richting het oosten (**locatie B**). De habitatypenkaart zal worden geactualiseerd na de uitvoering van de volgende vegetatiekartering in 2019 of 2020. De maatregelen in de PAS gebiedsanalyse gaan uit van de situatie na uitvoering van het Ruimte voor de Rivier project.

Ten tijde van het PAS-veldbezoek is de eerste snede reeds gemaaid. Dit is het tweede jaar dat er vroeg in het jaar (begin mei) gemaaid wordt om het aandeel grassen terug te dringen en daarmee de kruiden te bevorderen. Na de eerste snede volgen aanvankelijk nog een 2^e of 3^e snede maaien om verder te verschromen (**M2 hooilandbeheer**). Het vroege maaien werpt intern bij Staatsbosbeheer (onder de vrijwilligers) vragen op. Ondanks dat het gebied voorafgaand aan het maaien gecontroleerd wordt op jonge dieren en broedvogels, kan het toch nog wel eens voorkomen dat er een (jong) dier onder de maaier komt. Staatsbosbeheer zal een blog en/of nieuwsbericht maken voor publiek en vrijwilligers over de voordelen en het belang van tijdelijk vroeg maaien in het Glanshaverhooiland. Er is een positieve vegetatieontwikkeling te zien. Enkele kensoorten zoals Kleine ratelaar en Karwijvarkenskervel komen voor. De beheerder verwacht dat na nog 2 tot 3 jaar vroeg maaien de eerste maironde naar achter (half juni/ begin juli) geschoven kan worden. Het te ontwikkelen Glanshaverhooiland (**locatie B**) lijkt nog niet aan de eisen te voldoen. Verdere verschroming door middel van maaien en afvoeren (**M2 hooilandbeheer**) is wenselijk.

Vorig jaar is gesproken over het laten staan van extra faunastroken. Er was toen een kleine strook onder de rasters en een ijlere vegetatie net buiten het raster blijven staan welke onvoldoende bleken om schuilmogelijkheden te bieden. Dit jaar is in het noordelijke deel van het habitatype een brede faunastrook blijven staan. Er wordt geconstateerd dat direct buiten het aanwezige raster de vegetatie nu zover ontwikkeld is dat hier voldoende ruimte is voor winteroverleving van fauna. Het speciaal sparen van faunastroken is hiermee niet meer nodig.

Stroomdalgraslanden (H6120)

Op de oeverwal langs de Waal is op twee locaties Stroomdalgrasland (H6120) op de habitatypenkaart aangegeven. Net zoals vorig jaar is ook dit jaar het oostelijke deel bezocht (**locatie C**). Er zijn potenties voor de uitbreiding van het habitatype. Meerdere locaties op en nabij de oeverwal hebben de potentie Stroomdalgrasland. Er is nog wel sprake van verzuivering met onder andere Grote brandnetel. Dit heeft enerzijds te maken met stikstofdepositie, anderzijds met het begrazingsbeheer, waardoor de vegetatie vaak niet kort de winter in gaat. Dit is niet optimaal voor behoud en ontwikkeling van het habitatype stroomdalgrasland. Afgelopen najaar is door Rijkswaterstaat de oeverwal geklepeld. Het maaisel is echter blijven liggen. Rijkswaterstaat gaat intern na of dit in overeenstemming is met de afspraken met de uitvoerend aannemer. Het klepelwerk had nadelige effecten voor de begrazing. Er was onvoldoende 'vul' voedsel aanwezig voor het vee, waardoor alles werd afgegraasd en men moest bijvoeren. De vegetatie toont op het eerste gezicht nog geen negatieve effecten van de klepelactie. Echter is het niet wenselijk om jaarlijks te klepelen, omdat hiermee verzuivering zal optreden.

Een knelpunt vormt het vegetatiebeheer op de oeverwal. Rijkswaterstaat is eigenaar van de oeverwal en verantwoordelijk voor het beheer. Het ten behoeve van behoud en uitbreiding van het stroomdalgrasland noodzakelijk beheer wordt niet uitgevoerd. De provincie is in overleg met Rijkswaterstaat over de uitvoering van het gewenste beheer. Het is voor de instandhouding en ontwikkeling van het stroomdalgrasland van belang dat hierin op korte termijn duidelijkheid komt om op tijd de aanvullende beheermaatregelen (**M3: aanvullend maaibeheer**) te kunnen uitvoeren.

In het bezochte gebied is een Ruimte voor de rivier project uitgevoerd. De Wet Natuurbescherming vergunning voor dit project staat op naam van het Waterschap Rivierenland en wordt overgedragen naar

Rijkswaterstaat. Rijkswaterstaat gaat na hoe het hiermee staat, wat er in de vergunning staat over de compensatieverplichting en wat dit betekend voor het beheer en eventueel voor Staatsbosbeheer.

Het is van belang dat voorafgaand aan de uitvoering van de maatregelen M3, de nulsituatie van de vegetatie in kaart wordt gebracht. In 2018 werd gesproken om de vegetatiekartering naar voren te halen en in 2019 uit te voeren. Dit is niet gelukt. De vegetatiekartering wordt nu conform planning in 2020 uitgevoerd in combinatie met de SNL monitoring. Na de uitvoering van de maatregelen zal de ontwikkeling gemonitord worden (M4 monitoring vegetatieontwikkeling).

Conclusies 2019

De habitattypen in het Natura 2000-gebied laten een beeld zien dat overeenkomt met de gebiedsanalyse. De habitattypenkaart dient voor het Glanshaverhooiland (H6510A) geactualiseerd te worden. De actualisatie zal worden uitgevoerd na de uitvoering van de volgende vegetatiekartering in 2020.

De bevindingen van het veldbezoek zijn verder:

- De ontwikkeling van het habitatype H6510A Glanshaverhooiland gaat de goede kant op.
- In november 2018 is de oeverwal geklept. Het maaisel is echter blijven liggen met nadelige effecten voor de begrazing en daarmee op de vegetatieontwikkeling. Rijkswaterstaat is op dit deel verantwoordelijk voor het beheer. Rijkswaterstaat gaat intern na of dit in overeenstemming is met de afspraken met de uitvoerend aannemer.
- De provincie is in overleg met Rijkswaterstaat over de uitvoering van het gewenste beheer. Het is voor de instandhouding en ontwikkeling van het stroomdalgrasland van belang dat hierin op korte termijn duidelijkheid komt om op tijd de aanvullende beheermaatregelen (M3: aanvullend maaibeheer) te kunnen uitvoeren.
- Rijkswaterstaat gaat na hoe het staat met de overdracht van de Wet Natuurbescherming vergunning van het waterschap naar Rijkswaterstaat en wat de gevolgen hiervan zijn voor het beheer.

Bevindingen uit verslag 2018 en stand van zaken n.a.v. veldbezoek 2019

- 2017: Op termijn dient er door de provincie te worden nagegaan of het areaal Glanshaverhooiland zich voldoende ontwikkelt.
2018 en 2019: De provincie zal na uitvoering van een vegetatiekartering (2020) een nieuwe habitattypenkaart opstellen.
- 2017: De verschillende typen monitoring (PAS-procesmonitoring, SNL en aanvullend vanuit de PAS) dienen goed op elkaar te worden afgestemd.
2018 en 2019: Nog steeds van toepassing. Een nulmeting van de vegetatiesamenstelling is van belang voorafgaand aan het uitvoeren van maatregelen en/of beheerexperimenten.
- 2018: Het is wenselijk om te starten met aanvullende beheermaatregelen voor het behoud en de ontwikkeling van het stroomdalgrasland. Uitgegaan wordt van aanvullend maaien (M3) en eventueel drukbegrazing. Knelpunt is nu de gerezen onduidelijkheid over wie (Staatsbosbeheer of Rijkswaterstaat) verantwoordelijk is voor het beheer van de oeverwal. Als dit niet op korte termijn duidelijk wordt, kunnen aanvullende beheermaatregelen (M3) niet op tijd worden uitgevoerd. De provincie is dit nog aan het uitzoeken.
2019: De provincie overlegt met Rijkswaterstaat over de uitvoering van het gewenste beheer.
- 2018: Na uitvoering van maatregel M3 is monitoring van belang om de effecten van het beheer vast te leggen (PAS-maatregel M4: monitoring vegetatieontwikkeling).
2019: Nog steeds van toepassing.

Dit verslag is vastgesteld door:

Handtekening

(datum)

10-10-2019

Handtekening

(datum)

16 oktober 2019
Provincie Gelderland